

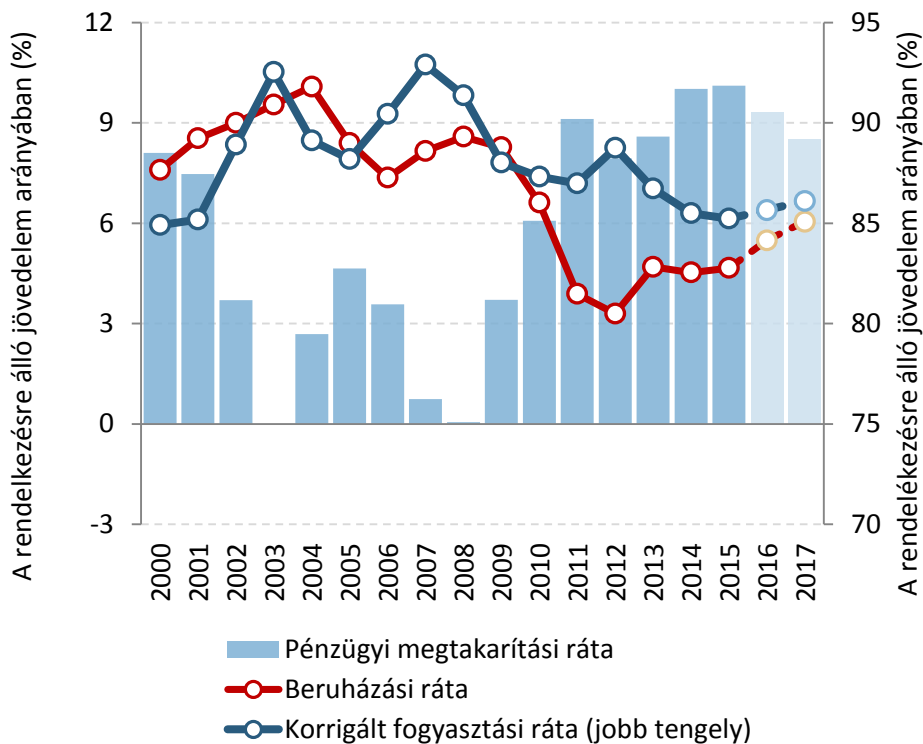
Soós Gábor Dániel – Várhegyi Judit:
Az élénkülő lakossági fogyasztás egyre erősebb támaszt nyújt
a gazdasági növekedésnek

A válságot megelőzően felhalmozott adósságok leépítése, az emelkedő munkanélküliség és a romló jövedelem kilátások a válságot követően jelentősen megváltoztatták a háztartások viselkedését, így a fogyasztási kiadások 2013-ig számottevően csökkentek. Az elmúlt években azonban a tartósan javuló munkapiaci folyamatok, az alacsony inflációs környezet és a devizahitelek forintosítása következtében a háztartások jövedelmi és vagyoni helyzete érdemben kedvezőbbé vált, így már egyre több tényező támogatja a fogyasztás élénkülését. Az első hónapjainak adatai alapján a folyamat az idei évben tovább erősödik, ezzel a belföldi kereslet is egyre nagyobb mértékben járul hozzá a hazai gazdaság fejlődéséhez.

A háztartások fogyasztási kiadásai elérik a teljes GDP mintegy 50 százalékát. Ennek megfelelően a fogyasztási-megtakarítási döntések változása érdemi hatással bír a gazdasági növekedésre. Emellett a fogyasztói kereslet alakulása különösen fontos a bevételeiket nagyobb arányban a belföldi piacon realizáló kis- és középvállalkozások szempontjából.

A válságot követően a magyar háztartások fogyasztási viselkedése jelentősen megváltozott. A munkanélküliség emelkedése, a bizonytalanabbá váló jövedelem kilátások, a felhalmozott adósságok elhúzódó leépítése a válság éveiben a fogyasztás jelentős visszaesését eredményezték. Ráadásul mivel a válság előtt a hitelfelvétel jellemzően devizában – ezen belül is főként svájci frankban – történt, így a megemelkedő törlesztő terhek tovább fokozták az adósságok leépítésének nehézségeit. A megnövekedett óvatosság következtében a megtakarítások jelentősen növekedni, míg a jövedelemarányos fogyasztás csökkeni kezdett. Az említett hatások ráadásul tartósan bizonyultak, így a 2010-ben kezdődő kilábalási periódusban is visszafogták a fogyasztás és egyben a gazdaság növekedését. Jellemző, hogy míg a válság előtt 100 forint jövedelemből átlagosan több mint 90 százalék fogyasztásra került felhasználásra, addig az elmúlt két évben ez az arány már stabilan 85 százalék körül alakult. Összességében a válságot követő alkalmazkodási folyamat következtében a háztartások fogyasztási és beruházási aktivitása is egyaránt csökkent (1. ábra).

1. ábra: Lakosság rendelkezésre álló jövedelmének felhasználása

Megjegyzés: A korrigált fogyasztási rátánál a rendelkezésre álló jövedelmet korrigáltuk a CSOK transzferekkel.

Forrás: KSH

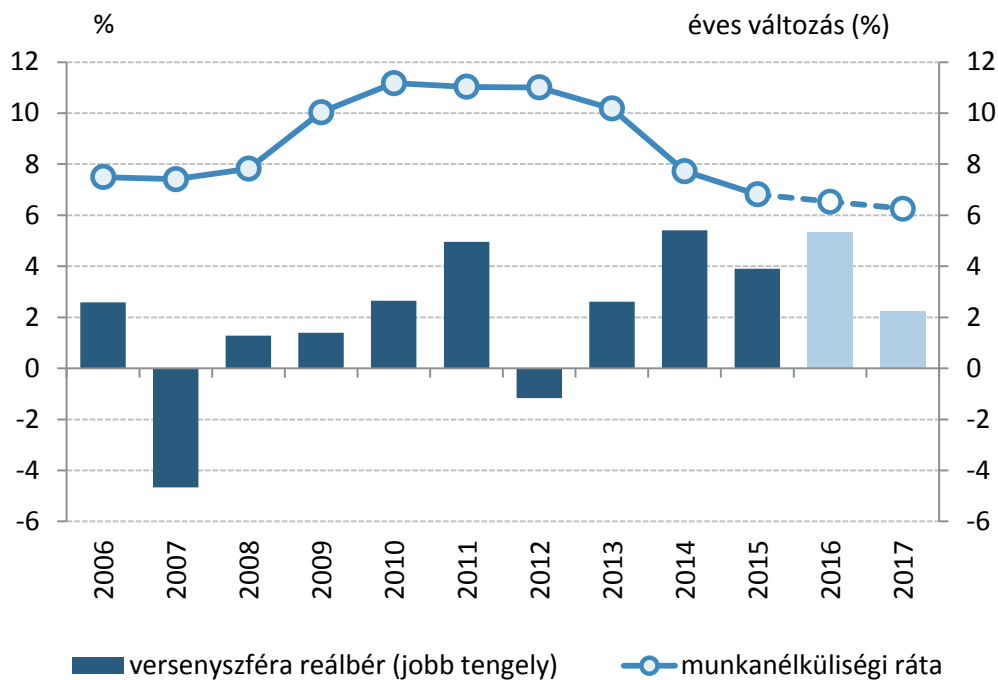
Az elmúlt években a fogyasztást meghatározó legfontosabb tényezők érdemben javultak, ennek következtében a fogyasztás fokozatos emelkedését figyelhettük meg 2013 óta. Előrejelzésünk szerint előretekintve ez a egyre dominánsabbá válik, melyet számos tényező egy idejű kedvező hatása eredményezi:

- *Javuló munkapiaci feltételek*

A konjunktúra és egyben a munkaerő iránti kereslet folytatódó élénkülésével párhuzamosan emelkedő bérdinamika várható. Ezen várakozást már az év eleji adatok is visszaigazolták nemzetgazdasági szinten 5-7 százalékos nominális bérnövekedést jelezve. Az alacsony, 0 százalék körüli inflációs környezetben ez a reálbérek hasonló ütemű bővülését jelenti. Emellett az idei év elejétől érvényes alacsonyabb szja kulcs tovább növeli a munkavállalók rendelkezésre álló jövedelmét. Összességében **a háztartások elkölthető jövedelmének vásárlóértéke számottevően növekszik.**

A javuló gazdasági teljesítménnyel összhangban fokozatosan emelkedett a versenyszféra foglalkoztatottsága is. A versenyszféra foglalkoztatási rátájának emelkedésén túl a közfoglalkoztatási programok kiterjesztése is támogatja a nemzetgazdasági foglalkoztatottság emelkedését. A munkapiaci feltételek tartós javulása a fogyasztási döntések esetében gazdaságpszichológiai szempontból különösen fontos hosszabb távú jövedelemvárakozásokat is pozitívan érinti (2. ábra).

2. ábra: Főbb munkapiaci folyamatok alakulása

Forrás: KSH, MNB-előrejelzés

- **Tartósan alacsony kamatkörnyezet**

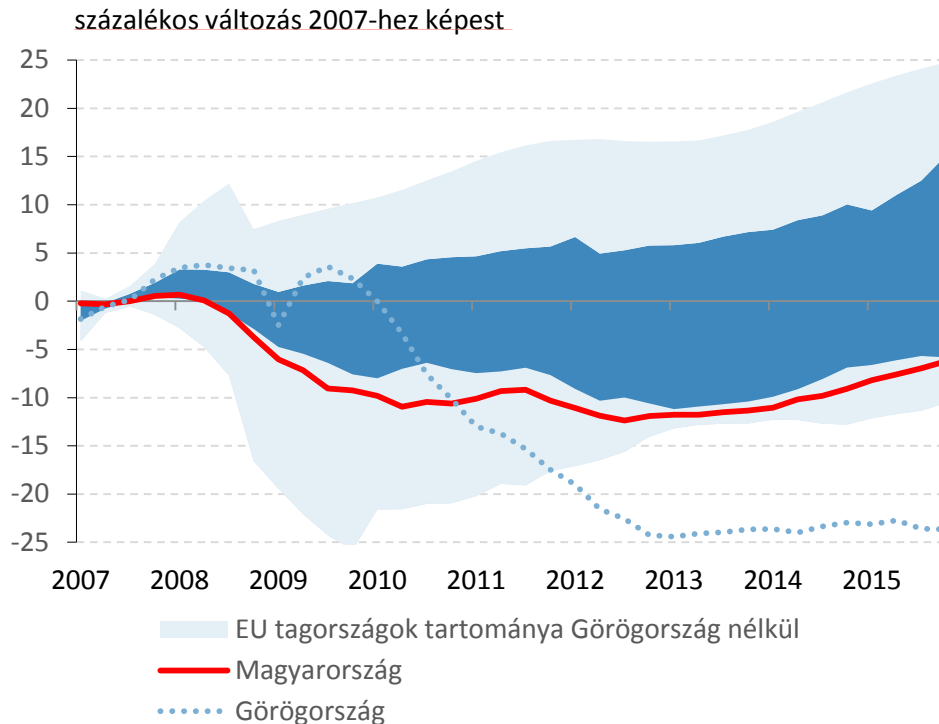
Az elmúlt években a Magyar Nemzeti Bank kamatcsökkentési sorozata következtében a jegybanki alapkamat historikusan alacsony szintre süllyedt. Ráadásul a Monetáris Tanács iránymutatása alapján a mérsékelt inflációs környezetben várhatóan tartósan alacsony szinten marad. Ez legalább két csatornán keresztül is élénkítheti a fogyasztást. A süllyedő betéti kamatok mellett a jelenbeli fogyasztás szándéka erősödik, míg a mérséklődő hitelkamatok a lakossági hitelezést is élénkíthetik.

- **Jelentős elhalasztott fogyasztás realizálódása**

Hazánkban a fogyasztás szintje továbbra is számottevően elmarad a válság előtti értékétől. A válságot megelőzően felépült adósság csökkentése és az

óvatosabbá váló fogyasztói viselkedés visszafogta a lakosság fogyasztását. Ugyanakkor az elmúlt két évben fokozatosan javulást tapasztalhattunk, melyhez a válság alatt elhalasztott fogyasztás is hozzájárulhatott. **Nemzetközi összevetésben vizsgálva továbbra is jelentősen elmarad a fogyasztás szintje a válság előtti értékétől, amely helyreállítási potenciál fokozott megjelenésére a következő években számítunk (3. ábra).**

3. ábra: A lakossági fogyasztás alakulása a válság előtti szinthez képest

Megjegyzés: A sötétebb szín a középső 60 százalékot jeleníti meg.

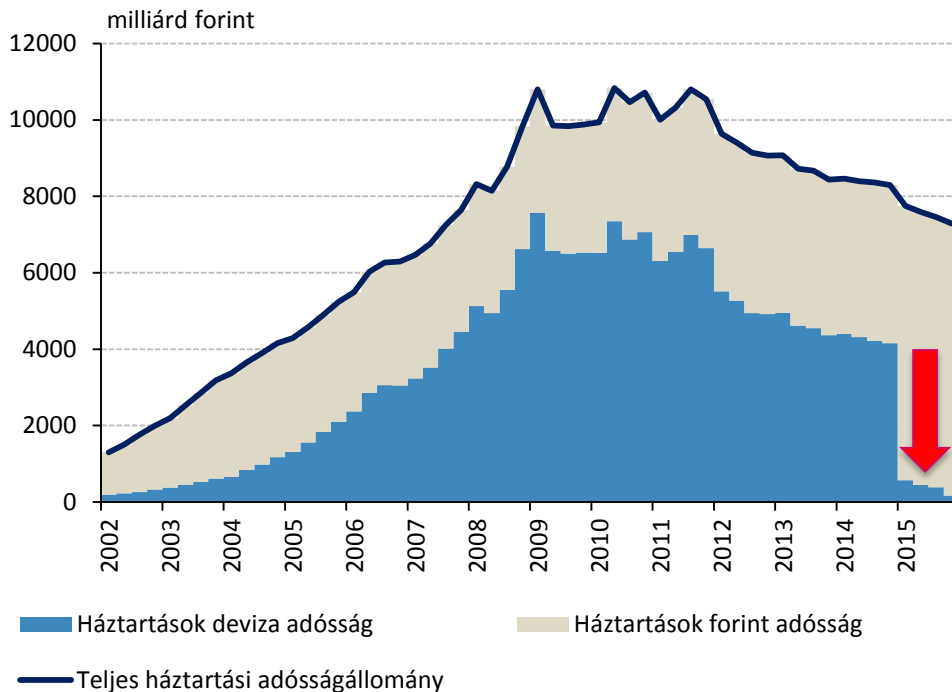
Forrás: Eurostat, MNB-számítás

- **Oldódó óvatossági megfontolások**

A megtakarítási hajlandóság elmúlt években megfigyelt növekedésében elsősorban a devizában történő adósságfelhalmozási folyamat játszott szerepet. Emellett – ciklikus jelenségként – a növekvő munkanélküliség következtében erősödő bizonytalanság is emelte a megtakarítási hajlandóságot. **Mindezek következtében a háztartások óvatossági célú megtakarításokat halmoztak fel.** A konjunktúra élénkülésével, a munkanélküliség tartós csökkenése következtében fokozatosan csökkenhet az óvatossági megfontolások szerepe. Emellett **a lakossági devizahitelek forintosítása következtében a háztartások mérlegéből egy jelentős kockázati elem került ki (4. ábra).** A forintosítás

után a magyar lakosság árfolyamra való érzékenysége jelentősen csökkent, mely önmagában oldja az óvatossági célú megtakarítási motívumokat.

4. ábra: A háztartások adósságállományának felbontása

Forrás: MNB

Össességében a következő években a lakossági fogyasztásban erős növekedési hatások jelennek meg. Az élénkülő fogyasztás hozzájárul a növekedés szerkezetének kiegyensúlyozottabbá válásához. A válságot követő évek tapasztalataival szemben az export mellett a belső kereslet is egyre markánsabban járul hozzá a gazdasági növekedéshez.

„Szerkesztett formában megjelent az Mfor.hu oldalon 2016. május 4-én.”